

**“ Фарғона ёғ-мой ” АЖ ички аудит хизмати томонидан
2019 йил якуни якуни бўйича бажарилган ишлари юзасидан**

ХИСОБОТ

АНАЛИТИК КИСМ

**1. Бизнес-режа бажарилишини бориши юзасидан текшириш натижалари
бўйича хисобот**

Ишлаб чиқаришдан олинган маҳсулотлар бўйича:

2019 йил якуни якуни бўйича жамият бизнес-режасини бажарилиши таҳлил қилинганда куйидагича бўлди:

т/р	Ўлчов бир-ги	2019 йил якуни якуни бўйича				
		Режада	Хақиқатда	%	Фарқи	
1	Ишланган техник чигит	тонна	40000	56639	141,6	16639
	Шу жумладан пахта чигити	тонна	40000	56080	140,2	16080
	-- кунгабоқар дони	тонна	0	559	-	559
	-- соя дони	тонна	0	0	-	0
2	Ишлаб чиқарилган қора ёғ	тонна	7533	11105	147,4	3572
	Шу жумладан пахта ёғи	тонна	7533	10918	144,9	3385
	-- кунгабоқар қора ёғи	тонна	0	187	-	187
	-- соя қора ёғи	Тонна	0	0	-	0
3	Қора ёғ чиқиши	%	19,00	18,75	-	-0,25
4	Оқланган ёғ	тонна	6689	9447	141,2	2758
	Шу жумладан пахта ёғи	тонна	6689	9279	138,7	2590
	- оқланган кунгабоқар ёғи	тонна	0	168	-	168

**“ Фарғона ёғ-мой ” АЖ ички аудит хизмати томонидан
2019 йил якуни якуни бўйича бажарилган ишлари юзасидан**

ХИСОБОТ

АНАЛИТИК КИСМ

**1. Бизнес-режа бажарилишини бориши юзасидан текшириш натижалари
бўйича хисобот**

Ишлаб чиқаришдан олинган маҳсулотлар бўйича:

2019 йил якуни якуни бўйича жамият бизнес-режасини бажарилиши тахлил қилинганда куйидагича бўлди:

т/р	Ўлчов бир-ги	2019 йил якуни якуни бўйича				
		Режада	Хақиқатда	%	Фарқи	
1	Ишланган техник чигит	тонна	40000	56639	141,6	16639
	Шу жумладан пахта чигити	тонна	40000	56080	140,2	16080
	-- кунгабоқар дони	тонна	0	559	-	559
	-- соя дони	тонна	0	0	-	0
2	Ишлаб чиқарилган қора ёғ	тонна	7533	11105	147,4	3572
	Шу жумладан пахта ёғи	тонна	7533	10918	144,9	3385
	-- кунгабоқар қора ёғи	тонна	0	187	-	187
	-- соя қора ёғи	Тонна	0	0	-	0
3	Қора ёғ чиқиши	%	19,00	18,75	-	-0,25
4	Оқланган ёғ	тонна	6689	9447	141,2	2758
	Шу жумладан пахта ёғи	тонна	6689	9279	138,7	2590
	- оқланган кунгабоқар ёғи	тонна	0	168	-	168

	- -соя оқланган ёғи	тонна	0	0	-	0
	- - оқланган олий навли ёғ	тонна	2820	0	0,0	-2820
5	Доғланган ёғ	тонна	5500	8038	146,1	2538
7	Қадоқланган ёғ	тонна	5500	7913	143,9	2413
8	«Ўзбекистон» ёғи	тонна	0	299	-	299
11	Кунжара (шрот)	тонна	17920	14472	80,8	-3448
	Шу жумладан кунгабоқар кунжараси	тонна	0	346	-	346
	Соя кунжараси	тонна	0	0	-	0
	Қадоқланган широт	тонна	0	0	-	0
12	Кунжара чикиши	%	44,80	44,80	-	0
13	Шелуха	тонна	12610	9980	79,1	-2630
14	Шелуха чикиши	%	31,35	31,65	-	0,3
15	Хўжалик совуни ишлаб чиқариш	тонна	2100	1850	88,1	-250
16	Атир совуни	тонна	0	0	-	0
17	СЖК ишлаб чиқариш	тонна	680	640	94,1	-40
18	ДЖК ишлаб чиқариш	тонна	535	529	98,9	-6
19	Ялпи мах-т амалдаги нар-да	м.с	75974668	92652647	122,0	16677979
20	Ишлаб чиқ-ган мах-тлар таннархи	м.с	66128351	84180616	127,3	18052265
21	Ялпи мах-т 1 сўмига тўғри келадиган сарф	т.	87,04	90,86	104,4	3,82
22	Соф фойда(зарар)	м.с	11704395	12866564	109,9	1162169
23	Рентабеллик	%	12,96	10,06	-	-2,9
24	Ишловчилар сони-жами	киши	647	606	93,7	-41,0
25	Шу жу-н и/ч қарашли бўл-н	киши	639	579	90,6	-60,0
26	Умумий иш хақи фонди	м.с	8798768	10835144	123,1	2036376,0
27	Умумий ўртача иш хақи	сўм	1133278	1489981	131,5	356703,6

Жамиятда 2019 йил якуни бўйича бизнес режасини бажарилиши таҳлил қилинганда, маҳсулот ишлаб чиқаришнинг асосий хом - ашёси пахта техник чигити режага нисбатан 16080 тонна ортиқ қайта ишланган, яъни белгиланган режа 140,2 фоизга бажарилган. шунга кўра

қора ёғ ишлаб чиқариш режага нисбатан 3385 тонна кўп ишлаб чиқарилиб, белгиланган режа 144,9 фоизга ортиғи билан бажарилган, қора ёғ чиқиш меёри режадаги 19,00 фоиз ўрнига 18,75 фоизни ташкил этиб, режадаги меёрга нисбатан 0,25 фоиз кам олинган. Кунжара режага нисбатан – 3448 тонна кам, ишлаб чиқарилиб, режа 80,8 фоизга, шелуха – 2630 тонна режага нисбатан кам ишлаб чиқарилиб, режа 79,1 фоизга бажарилган. Хўжалик совуни ишлаб чиқариш режага нисбатан 250 тонна кам ишлаб чиқарилиб, белгиланган режа 88,1 фоизга бажарилган халос. Рентабеллик даражаси режадаги 12,96 фоиз ўрнига ҳақиқатда 10,06 фоизни ташкил этиб, режага нисбатан 2,9 фоизга пасайиб кетган. Ялпи маҳсулотнинг амалдаги нархлардаги ҳажми 22,0 фоизга ошган. СЖК ишлаб чиқариш режага нисбатан -40 тонна кам ишлаб чиқарилиб, режа 94,4 фоизга бажарилган. ДЖК ишлаб чиқариш режадагидан -6 тонна кам ишлаб чиқарилиб, белгиланган режа 98,9 фоизга бажарилган халос.

2019 йил якуни якуни бўйича молиявий натижалар таҳлили.

Кўрсаткичлар номи	2019 йил режа	2019 йил якуни ҳақиқатда	%	Фарқи
Маҳсулот сотишдан соф тушум (биржа нархларини ҳисобга олган ҳолда)	119 623 768.0	110 661 003.0	93.0	-8 962 765
Сотилган маҳсулот таннархи	95 487 653.0	87 102 963.0	91.0	-8 384 690
Ялпи фойда	24 136 115.0	23 558 040.0	98.0	-578 075
Давр харажатлари, ш.ж.:	10 366 158.0	9 373 566.0	90.0	-992 592
- Сотиш харажатлари	1 223 802.0	1 656 037.0	135.0	432 235
- Маъмурий харажатлар	1 304 234.0	1 515 642.0	116.0	211 408
- Бошқа операцион харажатлар	7 838 123.0	6 201 887.0	79.0	-1 636 236
Асосий фаолиятнинг бошқа даромадлари	744 000.0	1 076 095.0	145.0	332 095
Асосий фаолиятнинг молиявий натижаси	14 513 967.0	15 260 569.0	105.0	746 602
Молиявий фаолият даромадлари жами: шу жумладан:		2 408 098.0		
Дивидендлар шаклидаги даромадлар		62 552.0		
Валюта курси фаркидан даромадлар		1 024 544.0		
Молиявий фаолиятнинг бошқа даромадлари		1 321 002.0		
Молиявий фаолият бўйича харажатлар	744.080.0	2 721 582.0	3.66	1 977 502.0
Фойизлар шаклидаги харажатлар	609 863.0	2 480 264.0	4.07	1 870 401.0
Узоқ муддати ижара(молиявий лизинг) бўйича фойизлар кўринишидаги харажатлар	-	-	-	-

Валюта курси фарқидан зарарлар	90 000.0	35 691.0	0.32	--54 309
Фойда солиғини тўлагунга қадар умумий молиявий натижа	13 769 877.0	14 947 085.0	109.0	1 177 208.0
Фойда солиғи	2 065 481.0	2 080 521.0	101.0	15 040.0
Соф фойда	11 704 395.0	12 866 564.0	110.0	1 162 169.0

Жадвалдан кўриниб турибдики, маҳсулот сотишдан соф тушум 93,0 фоизга бажарилган, ёки белгиланган режадан 8 962 765.0 минг сўмга камайиб кетган, сотилган маҳсулот таннархи эса режага нисбатан 8 384 690,0 минг сўмга камайган.

Давр харажатлари режага нисбатан 90,0 фоизни ташкил этиб, 992 592,0 минг сўмга камайган. Сотилган харажатлари 1 656 037,0 минг сўмни ташкил этиб, режадагидан 432 235,0 минг сўмга ортган, маъмурий харажатлар режага нисбатан 211 408,0 минг сўм кўп сарфланиб, 16,0 фоизга ошиб кетган, бошқа операцион харажатлар эса, режага нисбатан 1 636 236,0 минг сўм кам сарфланиб, 21,0 фоизга камайган.

2019 йил молиявий натижалар якуни бўйича бизнес режадаги 11 704 395.0 минг сўм соф фойда ўрнига ҳақиқатда 12 866 564,0 минг сўм соф фойда олинди, белгиланган режа 110.0 фоизга бажарилган, яъни режага нисбатан 1 162 169 ,0 минг сўм кўп соф фойда олинган.

2. Корпоратив бошқарув принципларига риоя қилинишини текшириш натижалари бўйича ҳисобот

«Фарғона ёғ мой» АЖ бошқарув раисининг чораклик ҳисоботлари, шунингдек, «Фарғона ёғ мой» АЖ ички аудит хизматининг чораклик ҳисоботлари Кузатув Кенгаши томонидан мунтазам равишда кўриб борилди ва йиғилиш баёнлари расмийлаштириб борилди.

2019 йил якуни Кузатув Кенгашининг йиғилишлари 2019 йил 5 февралда Давлат активларини бошқариш агентлиги хати муҳокамаси туғрисида №8 сонли, 8 февралда Навбатдан ташқари умумий йиғилиш чақириш туғрисида №9 сонли, 22 февралда Кузатув кенгашини янги таркибини сайлаш туғрисида навбатдан ташқари умумий йиғилиш, ҳамда 20 март куни Кузатув кенгаши раисини сайлаш туғрисида №1 сонли йиғилиши. 2019 йил 30 май куни 1-чорак якуни бўйича №2 сонли. 2019 йил 28 июнда Акциядорларнинг умумий йиғилиши бўлиб ўтган. 2019 йил 3-чоракда Кузатув кенгашини 25- июл куни №1 сонли, 5-август куни №2 сонли, 19- сентябр куни №3 сонли йиғилишлари бўлиб ўтган. 2019 йил 4-чорагида 7-октябр куни №4 сонли, 28-ноябр куни №5 сонли, 27-декабр куни навбатдан ташқари Умумий йиғилишлари бўлиб ўтган.

Кузатув кенгашининг йиғилишларида жамият хўжалик фаолиятидаги камчиликлар муҳокама қилиниб, ишлаб чиқаришни ривожлантириш, маҳсулот таннархини пасайтириш, янги иш ўринлари яратиш туғрисида керакли қарорлар қабул қилиниб ҳужжатлар расмийлаштирилиб борилмоқда.

3. Бухгалтерия ҳисоби ҳолати ва молиявий ҳисоботларни тузилишини текшириш натижалари бўйича ҳисобот

«Фарғона ёғ мой» АЖда бухгалтерия ҳисоби Ўзбекистон Республикаси «Бухгалтерия ҳисоби туғрисида»ги Қонуни, Ўзбекистон Республикаси бухгалтерия ҳисоби миллий стандартлари (БХМС) ва «Маҳсулот (ишлар, хизматлар) ни ишлаб чиқариш ва сотиш харажатларининг таркиби ҳамда молиявий натижаларни шакллантириш тартиби туғрисида»ги Низомга мувофиқ олиб борилди.

Ўзбекистон Республикаси “Бухгалтерия хисоби тўғрисида”ги Қонуннинг 11-моддасига асосан корхонада ички хисоб ва хисобот учун “Хисоб сийёсати” ишлаб чиқилган ва кучга киритилган. Унда бухгалтерия хисоби юритилиши, молиявий хисоботларни тузилиши ва тақдим қилиниши, бухгалтерия хисоби ва молиявий хисоботлар билан боғлиқ муносабатларни тартибга солиш методологияси кўрсатиб берилган.

Бухгалтерия хисобини юритиш маъсулияти бухгалтерия бўлимига, хўжалик операцияларини амалга ошириш эса тегишли бўлинмаларга юкланган.

Бухгалтерия хисоби тўлиқ моддий жавобгар шахс бўлмаган бош хисобчи томонидан назорат қилинади. Нақд пул маблағлари бўйича моддий жавобгар шахс кассир хисобланади. Товар моддий бойликлар бўйича моддий жавобгар шахслар бўлиб цех, бўлим бошлиқлари ва омбор мудирлари хисобланади.

Бухгалтерия хисобини юритиш штат жадвалига асосан маълум шахсларга юклатилган. Моддий жавобгарлик штат жадвалига асосан маълум шахсларга юклатилган ва улар билан тўлиқ моддий жавобгарлик тўғрисида шартномалар тузилган. Бунда корхона маълум равишда товламачилик ҳолатларидан ҳимояланган.

Аналитик хисоб ойма-ой юритилади, журнал-ордер тузилади, бош китоб юритилади, ҳар ойда бажарилган ишлар умумлаштирилади ва ўз вақтида мунтазам юқори ташкилотларга, солиқ ва статистика органларига тақдим қилинади.

Ишларни бажариш, товар ва хизматларни сотиш хисоби, хисоб-китоб ҳужжатларини харидорларга тақдим қилиш (счёт-фактура, юк хати ва х.к.) Солиқ Кодексига мувофиқ амалга оширилади.

“Бухгалтерия хисоби тўғрисида”ги Қонуннинг 13-моддасига мувофиқ солиқ ва мажбурий ажратмалар хисоблаш усулига асосан пул маблағлари тўловларидан қатъий назар қайси даврда амалга оширилган бўлса, ўша даврда тан олинади ва акс эттирилади.

2019 йил якуни бўйича хисоботлари солиқ қонунчилигига мувофиқ, шунингдек Ўзбекистон Республикаси Молия Вазирлиги томонидан тасдиқланган, Адлия Вазирлиги томонидан 21.01.2008 йилда № 1760 рақам билан рўйхатга олинган “Молиявий хисобот шакллари тўлдириш қондалари”га мувофиқ тақдим қилинган.

Жамиятда 2019 йил якуни якуни бўйича дебиторлик ва кредиторлик қарздорликлар таҳлил қилинганда, қуйидаги ҳолатда бўлганлиги аниқланди.

Жамиятнинг 2019 йил бошига ташкилот ва корхоналардан бўлган дебитор қарздорлиги 8 505 846,0 минг сўмни ташкил этган бўлиб, 2019 йил 31 декабр ҳолатига 22 601 362,0 минг сўмни ташкил этиб, йил бошига нисбатан 14 095 516,0 минг сўмга кўпайиб кетган. Дебитор қарздорликни ошиб кетишига сабаб, жамиятда янги қозонхона қурилиши муносабати билан Туркия давлатига 3 125 362,0 минг сўм маблағ ўтказилиб, 2020 йил январ ойида янги пар ишлаб чиқариш қозони сотиб олиб келинган, ҳозирда божхона орқали ҳужжатлар расмийлаштирилмоқда. Бундан ташқари Россия давлати “ООО Агросибазия” корхонасига соя хом-ашёси учун 868 516,0 минг сўм маблағ ўтказилиб, 2020 йил январ ойида хом-ашё маҳсулоти олиб келиниб ушбу қарздорлик беркитилган.

Жамиятнинг 2019 йил бошига ташкилот ва корхоналардан 5 957 350,0 минг сўм кредитор қарздорлиги мавжуд бўлиб, 2019 йил 31-декабр ҳолатига 7 810 732,0 минг сўмни ташкил қилган, йил бошига нисбатан эса 1 853 382,0 минг сўмга кўпайиб кетган.

Дебитор қарздорликларни ундириш ва кредиторлик қарздорликларни сўндириш бўйича чора-тадбирлар ишлаб чиқишни, ҳар бир дебиторлик ва кредиторликлар бўйича шу дебиторлик ва кредиторлик ташкилотига алоқадор ишчи хизматчилар жавобгарлигини ошириш тўғрисида бошқарув қарорларини қабул қилишни, бевосита шунга алоқадор бошқа бўлимлар мутахассис ходимларига дебитор ва кредитор қарздорликларни ундириш ва сўндириш

юзасидан топшириклар берилиши хақида бошқарув органига тавсиялар берилиб, тегишли тартибда ёзма таклифлар киритилиб, оғзаки маслаҳатлар бериб борилмоқда.

4. Молиявий-хўжалик операцияларини амалга оширишда корхона томонидан қонунчилик талабларига риоя қилинишини текшириш натижалари бўйича ҳисобот

Молиявий-хўжалик операцияларини амалга оширишда «Фарғона ёғ мой» АЖ томонидан Ўзбекистон Республикаси Хукумат қарорлари, «Ўз Ёғ-мой саноати корхоналари уюшмаси» қарорлари ва бошқа қонунчилик талабларига риоя қилинади.

Жамиятда текширув даврида қонунчилик талаблари бузилганлик ҳолатлари аниқланмади.

5. Ички назорат тизими ҳолатини текшириш натижалари бўйича ҳисобот.

Корхонада 2019 йил учун «Фарғона ёғ мой» АЖнинг такомиллашган ташкилий тузилмаси ишлаб чиқилган. Унда вазифаларни тақсимланишини маълум даражада таъминлайдиган бошқарув ва функционал алоқалар ақс эттирилган. Умуман корхона ташкилий тузилмаси унинг фаолият кўламига мос келади.

«Фарғона ёғ мой» АЖда бўлимлар, хизматлар, цехлар, уларнинг ҳужжат алмашинуви, ҳужжатларни тақдим қилиш муддатлари ақс эттирилган бўлимлар ва хизматлар тўғрисида Низом ишлаб чиқилган. Шунингдек, штатдаги ходимларнинг ҳуқуқ ва мажбуриятлари аниқ белгиланган лавозим йўриқномалари ҳам ишлаб чиқилган.

6. Активлар ҳолатини текшириш натижалари бўйича ҳисобот

Молиявий операцияларни амалга ошириш ва бухгалтерия ўтказмаларини амалга оширишда корхона бўлинмалари томонидан хатоларга йўл қўймаслик мақсадида химоя тизими мавжуд. Хар қайси бўлинма ўз вазифасини бажаради ва ўзаро боғлиқ бўлинмага ҳисоб беради, натижада барча бўлинмалар марказлашган ҳисобот учун бош бухгалтер раҳбарлигидаги бухгалтерия бўлимига тақдим қилади.

Бундан ташқари, маъмурият томонидан корхона активларини яроқли ва бут ҳолда сақланиши учун чора-тадбирлар кўрилган:

- корхона кассаси сигнализация билан таъминланган, метал эшик ўрнатилган, бошқа алоҳида хонада жойлашган ва пул маблағлари махсус метал сейфда сақланади;

- моддий бойликлар махсус жихозланган омборхоналарда ваколатли моддий жавобгар шахслар назоратида сақланади;

- корхона ҳудуди кўриқлаш хизмати ходимлари ва назоратчилар томонидан кечаю-кундуз кўриқланади;

- товар-моддий бойликлар, асосий воситалар, ҳужжатлар кўриқлаш хизмати ходимлари ва назоратчилар томонидан кўриқланади;

- видеокузатув тизими ўрнатилган.

Умуман корхонада товар-моддий бойликларни сақланиш назорати таъминланган.

ЯКУНИЙ ҚИСМ

Баланс кўрсаткичларининг иқтисодий таҳлили

Жамиятнинг молиявий-иқтисодий аҳолини аниқлаш учун Ўзбекистон Республикаси жамиятларнинг иқтисодий нобарқарорлиги ишлари бўйича Қўмитаси Қарори билан 16.03.2005 йилда № ГС-05/0271/1 рақам билан тасдиқланган, Ўзбекистон Республикаси Адлия вазирлигида 14.04.2005 йилда № 1469-рақам билан рўйхатга олинган Низомга мувофиқ динамиклик кўрсаткичларини аниқлаймиз:

2. *Тўловга қобилиятлилиқ коэффициентини* жамиятнинг қисқа муддатли мажбуриятлар юзасидан тўловга имкониятини кўрсатади, бунда фақатгина ўз вақтида қопланадиган дебитор қарздорликни ва тайёр маҳсулотни тўсиксиз сотиш билан, балки баланснинг бошқа жорий (оборот) активлари билан ҳам баҳоланади. Коэффициентнинг камайиши жамиятнинг тўловга қобилияти пасайганлигини кўрсатади.

Коэффициент қуйидаги формула билан аниқланади:

$$K_{пл} = \frac{\text{Жорий (оборот) активлар}}{\text{Мажбуриятлар - Узок муддатли мажбуриятлар}} = \frac{A2}{P2 - ДО}$$

бунда: А2 – жорий (оборот) активлар (ишлаб чиқариш запаслари, тайёр маҳсулот, пул маблағлари, дебиторлик қарздорлик ва бошқалар)(390стр)

П2 – мажбуриятлар(770 стр)

ДО – узок муддатли мажбуриятлар.(490.стр)

$$K_{пл} = \frac{44\,372\,317}{7\,810\,732} = 5,68$$

Жамиятнинг тўловга қобилиятлилиқ коэффициентини **5,68** булиб, норматив кўрсаткич бўйича тўловга қобилиятлилиқ коэффициентини **1,25** дан кам бўлмаслиги керак. Демак, ушбу коэффициент бўйича жамият тўловга тўла қобилиятли яъни жамият тўловга қобилиятлиги коэффициентини етарли даражада.

Ушбу коэффициент 2018 йил якуни бўйича **1,97** ни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан **3,71** га ўсган.

2. *Ўз маблағлари ва қисқа муддатли маблағлар ҳисобига қайтариши коэффициентини* қуйидаги формула бўйича аниқланади.

Коэффициент қуйидаги формула билан аниқланади:

$$K_{сс} = \frac{P1}{P2 - ДО};$$

П1- ўз маблағлари манбалари (480стр)

П2- мажбуриятлар (770 стр)

ДО-узок муддатли мажбуриятлар(580 стр)

$$K_{сс} = \frac{60\,018\,672}{19\,216\,288} = 3,12$$

Белгиланган норматив хужжатларга асосан ўз ва қисқа муддатлик заём маблағларини таққослаш коэффициентини Ўзбекистон Республикаси ҳудудида **1,0** дан кам бўлса, бундай ташкилот молиявий таваккалчилик орқали ишловчи жамият ҳисобланади. Юқоридаги формула бўйича ҳисобланган коэффициентини **3,12** бўлиб, жамиятнинг ўз маблағлари ва қисқа муддатли маблағлар ҳисобига қайтариши коэффициентини баланд эканлиги аниқланди.

Ушбу коэффициент 2018 йил якуни бўйича **2,70** ни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан **0,42** га ўсган.

3. *Харажатларнинг рентабеллик коэффициенти* корхона молиявий-хўжалик фаолиятининг фойдалилик (зарарлилик) даражасини кўрсатади.

Харажатларнинг рентабеллик коэффициенти куйидаги формула орқали аниқланади:

$$K_{pp} = \frac{\text{Пудн}}{P};$$

бунда: Пудн – фойда солигини тўлагунга қадар фойда (5 устун, 240 сатр, ёки зарар – минус билан 6 устун, 240 сатр №2-шакл «Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисобот»);

P – жами харажатлар (№2-шакл «Молиявий натижалар тўғрисидаги ҳисобот» – сатрлар суммаси (020 + 040 + 170 + 230 – 6 устун)

$$K_{pp} = \frac{14\,947\,085}{87\,102\,963 + 9\,373\,566 + 2\,721\,582} = \frac{14\,947\,085}{99\,198\,111} = 0,15$$

Ўзбекистон Республикаси ҳудудида рентабеллик коэффициенти ҳисобот даври учун:

- агар нолдан паст бўлса (манфий қийматга эга бўлса), у ҳолда корхона зарарга ишлаётган;

- агар **0,05** дан паст бўлса, у ҳолда корхона паст рентабелли (монополист-корхоналардан ташқари) ҳисобланади.

Демак, корхона ўз молиявий-хўжалик фаолиятида **юқори рентабелли** эканлиги маълум бўлди.

Ушбу коэффициент 2018 йил якуни буйича **0,25** ни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан **0,10** га пасайган.

4. *Ўз айланма маблағлари билан таъминланганлик коэффициенти* корхона мулкдорлари ва кредиторларининг манфаатлари нисбатини молиявий барқарорлигини таъминлаш учун зарур бўлган корхонанинг ўз айланма маблағлари мавжудлигини тавсифлайди.

Коэффициент куйидаги формула орқали аниқланади:

$$K_{oc} = \frac{(\text{П1} + \text{Дзк2}) - \text{А1}}{\text{А2}};$$

бунда: А1 – узоқ муддатли активлар (асосий воситалар, номоддий активлар, капитал қўйилмалар ва бошқалар.; баланс активининг I қисми, 130 сатр);

П1 – ўзлик маблағлар манбаи (устав капитали, резерв капитали, қўшилган капитал, тақсимланмаган фойда ва х.к.; баланс пассивининг I қисми, 480 сатр);

Дзк2 – узоқ муддатли активлар харид қилиш учун ҳисоблаш йўли билан йўналтирилган узоқ муддатли қарзлар ва кредитлар, бухгалтерия баланси 570 ва 580 сатрлари)

А2 - жорий активлар жами (баланс активининг 2 қисми 390 сатр)

Ушбу қасрнинг сурати ўзлик маблағларнинг қанча қисми айланма маблағларга йўналтирилганлигини, маҳражи жами айланма маблағлар суммасини кўрсатади.

Ўз айланма маблаглари билан таъминланганлик коэффициентининг минимал қиймати Ўзбекистон Республикаси ҳудудида - 0,2. Агар коэффициент 0,2 дан кам бўлса, у ҳолда корхона ўз айланма маблаглари билан таъминланмаган ҳисобланади.

$$K_{oc} = \frac{(60\,018\,672 + 11\,537\,721) - 34\,994\,808}{44\,372\,317} = \frac{36\,561\,585}{44\,372\,317} = 0,82$$

Демак, корхона ўз айланма маблаглари билан тўла таъминланган.

Ушбу коэффициент 2018 йил якуни буйича 0,83 ни ташкил этиб, ўтган йилга нисбатан 0,01 га пасайган.

**“Фарғона ёғ мой” АЖ ички аудит
хизмати аудитори:**

Ғаниев А.А.